

Kuramdan Uygulamaya

Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretiminde Eylem Araştırmaları

Editör: Yücel KABAPINAR

Editör: Prof. Dr. Yücel KABAPINAR

KURAMDAN UYGULAMAYA SOSYAL BİLGİLER VE TARİH ÖĞRETİMİNDE EYLEM ARAŞTIRMALARI

ISBN 978-625-7582-05-6
DOI 10.14527/9786257582056

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Haziran 2021, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Bektaş
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Eğitim fakültesindeki bir akademisyenin temelde üç görevi olduğunu düşünüyorum; tümü de birbiriyle ilişkili olmak üzere. Bunlardan birincisi, lisans düzeyinde öğrenci yetiştirmektir. İkincisi ise, lisansüstü eğitim ve bununla da bağlantılı olarak üçüncüsü de, araştırma yapmak ya da gerçekleştirilen araştırmalara danışmanlık yapmaktır. Akademisyenin sahip olduğu akademik gelenekler, geçerliliğine inandığı paradigmlar ve araştırmanın anlamına ilişkin algılar, bu süreçte onun çalışma yörüngesini de büyük oranda belirlemektedir. Bu anlamda, alternatifinin varlığının gerekliliğine olan inancımınla birlikte, genelde nitel araştırma ve özelde de eylem araştırmasına olan saygım, akademik anlayış ve varlığımın özünü oluşturmaktadır. Özellikle son dönemlerde akademik algımı belirleyen temel araştırma alanım da eylem araştırması üzerine şekillenmiştir.

Eylem araştırmasının; teoriyle uygulamayı bütünleştirilmesi, yeniliklere kapı açıcı özelliği, sorunlara çözüm bulmaya çalışma kaygısı, tüm paydaşları geliştirme iddiası, bilinemezliklerle/kestirilemezliklerle dolu olması ve daimi problem çözme gerektirmesi, üst düzey heyecan, meydan okuma ve tatmin içermesi tarafıma oldukça keyif vermektedir. Eğitime ya da sınıftaki öğretime/öğrenmeye ilişkin sorunları saptamak, bir noktadan sonra kişiyi/akademisyeni/araştırmacıyı tekrara düşürmekte; kitap ya da makale okuyucusunu da “Eeeee o zaman bunun çözümü nedir ve neden çözmüyorsunuz?” sorusunu sormasına vesile olmaktadır. Bu anlamda okuyucu, genel geçer, kısır ve tekdüze önerilerin ötesinde büyük fotoğraf-taki sorunların çözümünü talep etmektedir. İşte eylem araştırması, araştırmacının büyük fotoğraftaki sorunları dönüştürme çabasına en verimli katkıyı sunma noktasındaki araştırma biçimidir. Yine eylem araştırması, teorisyen akademisyeni uygulamayla; bir bakıma okulla ve sınıfla buluşturmakta; fildişi kulesinden inerek sınıf tozuyla, okul gerçekliğiyle buluşmasına olanak sağlamaktadır. Soyut olan kazanımlar, yeni öğretim yöntem ve yaklaşımları ile eylem araştırmasının dinamiği içerisinde ete kemiğe bürünmektedir. Eğitim fakültesindeki akademisyenin, ‘öneren kişi’ aşamasından ‘yapan kişi’ aşamasına evrilmesinde eylem araştırması başat rol oynayabilir düşüncesindeyim. Bu düşüncelerden hareketle 2007 yılından bu zamana dek, halen henüz adı konulmuş yeni tezlerle birlikte, 25’e yakın eylem araştırması yüksek lisans ve doktora tezi yönetmiş bulunmaktayım. Bunlardan başka, kişisel olarak ya da başka akademik gruplarla birlikte, eylem araştırması temelinde kitap ve makale çalışmalarım da olmuştur.

Tüm bu deneyim ve bakış açılarımdan hareketle, son dönemlerde tarafıma tevdi edilen doçentlik dosyalarında işe koştüğüm iç ölçütlerimden biri de, doçent adayının çok nitelikli bir eylem araştırmasını hakkıyla gerçekleştirdiğine beni ikna edebilmesi olmuştur. Beş yıl sonra, Sosyal Bilgiler ya da Tarih Eğitimi profesörü olacak olan bir doçent adayının bu kıvama gelmiş olmasını ummanın en doğal hakkım olduğunu düşünmekteyim. Tam da bu noktada, yukarıda ifade edilen li-

sansüstü tez deneyimlerimi içeren böylesi bir kitabı, anılan bilim alanının akademik camiasına sunmanın borcum olduğunu da düşünmekteyim. Bu anlamda bu kitabın temel amacı, benim tarafımdan yönetilen yüksek lisans ve doktora tezleri üzerinden bana ait/kişisel bir deneyimi Sosyal Bilgiler/Tarih öğretimi camiası ile paylaşmaktır; son noktayı koyma gibi bir iddiadan özenle de kaçınarak.

Peki, bu kitabın akademik çerçeve ve okuyucu kitlesi olarak kapsama alanı nedir? Her ne kadar Sosyal Bilgiler ve Tarih Eğitimi camiası temel akademik kitle gibi gözükse de, bu kitap, araştırma yönteminin temel ilkelerinin benzer olmasından dolayı, fen, matematik, beden eğitimi ya da sanat gibi alanlarda da gerçekleştirilecek eylem araştırmalarına anlam oluşturabilir; katkı sunabilir diye düşünüyorum. Yine bu kitabın okuyucu hedef kitlesi içerisinde de, “iyi örnekler” ya da “alan eğitimi/öğretimi” adını taşıyan sempozyumlara katılacak olan tüm araştırmacı öğretmenler, lisansüstü eğitime devam eden yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile bu öğrencilerin tezlerine danışmanlık yapan/yapacak meslektaşlarım da yer almaktadır.

Teşekkür kısmına gelecek olursak; kitabın giriş/teori kısmına ruhunu veren aynı üniversitede çalışmakta olduğum değerli meslektaşlarım Levent Deniz ve Filiz Kabapınar’a katkıları için çok teşekkür ediyorum. Bunun ardından süreçte “ananızdan emdiğiniz süt burnunuzdan gelecek” dememe rağmen vazgeçmeden eylem araştırması sürecinde benimle bulunan tüm lisansüstü öğrencilerime de teşekkürlerimi sunarım. Süreçte birlikte geliştik ve dönüştük. Bazıları çok uzun yıllar sonra benim için bu kitapta yer aldılar. Kitap, tezini bitirmiş (ki bunlar arasında doçent olanlar da vardır), tezini sürdürmekte olan ve henüz yeni başlayan öğrencilerimin çalışmalarından oluşmaktadır. Bunun dışında kitap, danışmanı olmasam da, Tez İzleme Komitesi üyesi olarak çalışmasına çok katkı koyduğumu düşündüğüm Çiğdem ile TÜBİTAK projelerinde birlikte çalıştığımız Emre’nin eylem araştırması bölümlerini de içermektedir.

Bir diğer teşekkür de kurumsal kimliğine saygı duyduğum Pegem Yayınevi ailesine. Kurucu ve müdür Servet Sarıkaya’ya; kitabın dizgi sürecinde becerisiyle nazımı çeken Müge Çetin’e ve kitap kapağı tasarımı sürecinde aradığım pastel rengi bulmama sabırla katkı sağlayan Merve Ateş’e çok teşekkürlerimi sunarım. İyi ki varsınız; elleriniz, zihniniz ve gözleriniz dert görmesin.

Son olarak Kabapınar ailesinin değerli üyeleri; Filiz Hanım ve gözbebeğim oğlum Yankı’m ... Sizin varlığınız, sevginiz ve desteğinizden güç alarak bu kitap var oldu. Minnettarım.

Prof Dr. Yücel KABAPINAR
ORCID No: 0000-0001-6039-0096

16 Haziran 2021

Şile-İstanbul

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Prof. Dr. Yücel KABAPINAR

1. BÖLÜM

1.1. Pozitivist ve Yorumlamacı Felsefeyle İlişkisi Bağlamında Eğitim Araştırmalarına Bakmak

Filiz KABAPINAR - Marmara Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-5937-0880

1.2. Kuramdan Uygulamaya Bir Köprü Olarak Eylem Araştırması: Tarihsel Süreç, Tanım, Kapsam ve İlkeler

Levent DENİZ - Marmara Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5786-215X

1.3. Teoriyle Uygulamayı Buluşturan Bir Araştırma Olarak Eylem Araştırmasına Danışmanlık Yapmak: Pratikten Kaynaklanan Deneyimi Sunmak

Yücel KABAPINAR - Marmara Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-6039-0096

2. BÖLÜM

2.1. Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Örnek Olay Yönteminin Etkililiği: Bir Eylem Araştırması

Tolga TOPÇUBAŞI - MEB
ORCID No: 0000-0003-4660-8903

2.2. Örnek Olay Yönteminin Hayat Bilgisi Dersinde Uygulanmasına Yönelik Bir Eylem Araştırması

Nur ÜTKÜR GÜLLÜHAN - İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa
ORCID No: 0000-0003-2062-5430

2.3. Hayat Bilgisi Derslerine Çağdaş Türk Çocuk Edebiyatı Öykülerini Eklelemek: Bir Eylem Araştırması

Tülay TAKAK - MEB
ORCID No: 0000-0002-8709-098X

2.4. Sosyal Bilgiler Derslerinde Gazete Haberlerini Kullanmak: Bir Eylem Araştırması

Cemal Gökhan OL - MEB
ORCID No: 0000-0001-7927-2751

3. BÖLÜM

3.1. Kanıt Temelli Öğrenmeyi Hayat Bilgisi Dersi “Güvenli Hayat” Ünitesinde Uygulamak: Bir Eylem Araştırması

Nuray BAŞPINAR - MEB
ORCID No: 0000-0002-5649-8464

3.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Kanıt Temelli Öğrenme Yönteminin Etkililiğine Yönelik Bir Eylem Araştırması

Yücel KABAPINAR - Marmara Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-6039-0096
M. F.

3.3. Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Ortamlarına Görsel Okumayı Eklelemek: Örnek Bir Uygulama

Ahmet SAĞLAMGÖNCÜ - MEB
ORCID No: 0000-0003-4767-1795

3.4. İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretiminde Tarihsel Kanıt Kullanımının Etkililiğine İlişkin Bir Eylem Araştırması

Nihal DOĞAN - MEB
ORCID No: 0000-0002-1692-8343

3.5. Kanıt Temelli Öğrenmeyi Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularında Uygulamak: Bir Eylem Araştırması

Yasemin YABANSU - MEB
ORCID No: 0000-0002-6664-9975

4. BÖLÜM

4.1. Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarına Sosyal Empati Yaklaşımını Eklelemek: Bir Eylem Araştırması

Kübra YILMAZ - MEB
ORCID No: 0000-0003-0265-3374

4.2. Hayat Bilgisi Derslerinde Görsel Öyküler Aracılığıyla Empatiyi Geliştirmek: Bir Eylem Araştırması

Tuğba DOĞANAY - MEB
ORCID No: 0000-0002-7722-1392

5. BÖLÜM

5.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Bir Sözlü Tarih Uygulaması: Bir Eylem Araştırması

Sibel İNCEGÜL AKBAŞ - MEB
ORCID No: 0000-0001-8519-3988

5.2. Yerel Tarih Öğretim Yöntemini Sosyal Bilgiler Derslerinde Uygulamaya**Koymak: Bir Eylem Araştırması***Cemile Ayça ÖZTAŞÇI - MEB*

ORCID No: 0000-0002-1039-036X

6. BÖLÜM**6.1. Müzikal Zekâ Temelinde Çoklu Zekâ Etkinliklerini Sosyal Bilgiler Dersinde****Uygulamak: Bir Eylem Araştırması***Serhat AL - MEB*

ORCID No: 0000-0001-9641-2795

6.2. Argümantasyon Temelli Öğretimi Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulamak: Bir**Eylem Araştırması***Birsen Berfu AKAYDIN - Kocaeli Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-9118-4815

6.3. Sosyal Bilgiler Derslerinde Bir Görsel İletişim Aracı Olarak Karikatürlerin**Anlam Çözümlemesini Yapmak***Mihriban MİKE - MEB*

ORCID No: 0000-0001-6126-231X

6.4. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Okuryazarlık Becerilerinin Geliştirilmesine**Yönelik Bir Eylem Araştırması***Başak GÖFNER - MEB*

ORCID No: 0000-0002-4444-4354

6.5. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Storyline Yaklaşımının Etkililiğinin İncelenmesi*Hanifi ŞEKERCİ - Dicle Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0002-1280-3228

6.6. Değerler Eğitiminde Oyunlaştırma Temelli Bir Eylem Araştırması: Bir**Tübitak Projesi Öyküsü***Emre GÖFNER - MEB*

ORCID No: 0000-0003-3000-0493

6.7. Tartışmalı ve Hassas Konuların Sosyal Bilgiler Öğretimi Bağlamında**İncelenmesi: Bir Eylem Araştırması***Çiğdem BAKI PALA - Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-8986-5200

6.8. Başlayan ve Başlamakta Olan Eylem Araştırması Tezlerine Kısa Bir Bakış*Yücel KABAPINAR - Marmara Üniversitesi*

ORCID No: 0000-0001-6039-0096

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

1.1. POZİTİVİST VE YORUMLAMACI FELSEFEYLE İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA EĞİTİM ARAŞTIRMALARINA BAKMAK

Pozitivist Felsefe ve Bilimsel Yöntem.....	2
Yorumlamacı Felsefe ve Bilimsel Yöntem.....	5
Pozitivist Felsefe ve Eğitim Araştırmaları	10
Yorumlamacı Felsefe ve Eğitim Araştırmaları.....	14
Kaynakça.....	21

1.2. KURAMDAN UYGULAMAYA BİR KÖPRÜ OLARAK EYLEM ARAŞTIRMASI: TARİHSEL SÜREÇ, TANIM, KAPSAM VE İLKELER

Eylem Araştırması Araştırma Yelpazesinin Neresinde Yer Alıyor?	24
Tarihsel Süreçte Eylem Araştırmasına Yön Verenler	25
Eğitim Araştırmaları Açısından Eylem Araştırmasının Türkiyedeki Görünümü.....	26
Eylem Araştırmasının Tanımı	30
Eylem Araştırmasını Kim Yapar?	31
Eylem Araştırmasının Türleri	32
Eylem Araştırması Süreci ve Döngüsellik.....	34
Eylem Araştırması Önündeki Engeller.....	36
Eylem Araştırmasının Yaygınlaşmasına Yönelik Fırsatlar ve Öneriler	37
Kaynakça.....	39

1.3. TEORİYLE UYGULAMAYI BULUŞTURAN BİR ARAŞTIRMA OLARAK EYLEM ARAŞTIRMASINA DANIŞMANLIK YAPMAK: PRATİKTE KAYNAKLANAN DENEYİMİ SUNMAK

Başlarken Altı Çizileli Boyutlar.....	46
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eylem Araştırması Neden Önemlidir?.....	47
Eylem Araştırmasında Araştırma Sorularına Bakmak: “Bence Sorularımız”	49
Eylem Araştırmalarında Veri Toplama Araçları	52
Eylem Araştırmasının Temel Verileri Olarak Sınıf İçi İletişim ve Etkinlikler.....	53
Eylem Araştırmasının Zenginleştirici Veri Toplama Araçları	56
Eylem Araştırması İçin Kazanımları Belirlemek: Farklı Çözüm Yolları Hep Olasıdır	63

Öğretim Materyali İçin Uzman Görüşü Almak: “Birimiz ve Hepimiz Eylem Araştırması İçin”	65
Eylem Araştırmasında Planlanana Uygulamak: Aksiyon Halindeyiz.....	66
Süreci Öğrencilere Açıklamak: Siz Öğrencileri Ne(ler) Bekliyor?	66
Süreci Velilerle Paylaşmak: Neyi Neden Yapıyoruz?.....	67
Uygulama Sürecinde Öğretmen, Araştırmacı Öğretmen: Kim Başrolde?.....	68
Geçerlik Komitesi: Farklı Uygulamalar Ya Bizimkisi?.....	69
Eylem Araştırmalarında Pilot Uygulama Sorunsalı	71
Beklenmedik Sorunlar ve Eylem Araştırması	72
Araştırma Verileri Üzerinize Üzerinize Gelecek.....	72
Analizler Başlıyor: Onlarca Yüzlerce Veriyle Cebelleşmek.....	73
Etkinlikleri Değerlendirmek: Rubrikler	73
Eylem Araştırmasını Raporlama Sürecinde Ana Çatıyı Oluşturmak	77
Eylem Araştırmasının Bulgular Bölümünde Yorum Pekâlâ da Olur!.....	78
Öğrenciyi Onurlandırmak: Katılım Belgesi Vermek ve Sergi Düzenlemek	79
Bitirirken Eylem Araştırmasına İlişkin Duygu ve Düşüncelerim.....	82
Kaynakça	84

2. BÖLÜM

2.1. HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE GAZETE HABERLERİYLE DESTEKLENMİŞ ÖRNEK OLAY YÖNTEMİNİN ETKİLİLİĞİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Çalışmanın Kuramsal Çatısı: Gazete Temelli Örnek Olay	88
Araştırmanın Amacı ve Soruları	89
Çalışmanın Yöntemi	90
Çalışmaya Ait Bulgulardan Örnekler	97
Gazete Temelli Örnek Olay Uygulama	97
Araştırma Sonuçları	103
Çalışmanın Hayat Bilgisi Öğretimine Katkısı.....	104
Araştırmacılara Öneriler	105
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	105
Araştırmacının Eylem Araştırması Sürecinde Yaşadığı Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Yolları.....	105
Eylem Araştırması Sürecinin Uygulayıcıya ve Araştırmacıya Katkısı	106
Eylem Araştırması Yapanlar İçin İpuçları	107
Kaynakça.....	108

2.2. ÖRNEK OLAY YÖNTEMİNİN HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE UYGULANMASINA YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Çalışmanın Kuramsal Çatısı	110
Araştırmanın Amacı ve Soruları	111
Çalışmanın Yöntemi.....	112
Çalışmaya Ait Bulgulardan Örnekler	124
Araştırma Sonuçları	126
Çalışmanın Hayat Bilgisi Öğretimine Katkısı.....	127
Araştırmacılara Öneriler	128
Eylem Araştırması Sürecine İlişkin Deneyimler	128
Kaynakça.....	130

2.3. HAYAT BİLGİSİ DERSLERİNE ÇAĞDAŞ TÜRK ÇOCUK EDEBİYATI ÖYKÜLERİNİ EKLEMELER: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Çalışmaya Konu Olan Kavramların Tanıtımı	134
Çalışmanın Amacı.....	135
Çalışmanın Yöntemi.....	136
Kazanımlar	141
Uygulama Örneği ve Öğrenci Ürünleri.....	141
Araştırma Sonuçları	151
Çalışmanın Hayat Bilgisi Öğretimine Katkısı.....	151
Çalışmada Karşılaşılan Sorunlar ve Sorunlara Bulunan Çözüm Yolları.....	152
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler ve Eylem Araştırması Yapanlara İpuçları ...	154
Eylem Araştırmasına Başlamadan Önce.....	154
Eylem Araştırması Sırasında	155
Eylem Araştırması Sonrasında	156
Kaynakça.....	157

2.4. SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE GAZETE HABERLERİNİ KULLANMAK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gazete Kullanımı.....	160
Araştırmanın Amacı Ve Araştırma Soruları.....	161
Çalışmanın Yöntemi.....	162
Araştırmanın Modeli	162
Çalışma Grubu	162
Veri Toplama Araçları.....	163
Verilerin Analizi	163

İşlem Yolu.....	166
Çalışmaya Ait Bulgulardan Örnekler	168
Gazete Haberleri Ekseninde Sosyal Bilgiler Öğretimi: Örnek Uygulama	168
Araştırma Sonuçları	176
Tezin Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı	177
Araştırmacılara Öneriler	178
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	178
Eylem Araştırması Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözümleri.....	178
Eylem Araştırması Sürecinin Uygulayıcıya ve Araştırmacıya Katkısı	180
Eylem Araştırması Yapanlar İçin İpuçları.....	180
Kaynakça.....	181

3. BÖLÜM

3.1. KANIT TEMELLİ ÖĞRENMEYİ HAYAT BİLGİSİ DERSİ “GÜVENLİ HAYAT” ÜNİTESİNDE UYGULAMAK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Kuramsal Çatı: Kanıt Temelli Öğrenme	184
Araştırmanın Amacı Ve Soruları.....	186
Yöntem	186
Bir Uygulama Örneğinin Tanıtımı.....	188
KTÖ Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yapraklarının Analizi.....	200
“Akran Zorbalığı ile İlgili Slogan Yazıyorum” Çalışma Yaprığının Değerlendirilmesi.....	200
“Akran Zorbalığı ile İlgili Slogan Yazıyorum” Çalışma Yaprığı.....	200
Araştırma Sonuçları	203
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimlerim	203
Tezin Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı.....	204
Çalışma Sırasında Yaşanan Güçlükler ve Çözüm Yolları	205
Kaynakça.....	206

3.2. SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KANIT TEMELLİ ÖĞRENME YÖNTEMİNİN ETKİLİLİĞİNE YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Çalışmanın Kuramsal Çatısı: Kanıt Temelli Öğrenme	208
Araştırmanın Amacı ve Soruları	209
Çalışmanın Yöntemi	210
Çalışmaya Ait Bulgulardan Örnekler	214
Kanıt Temelli Öğrenme Yöntemine İlişkin Örnek Uygulama.....	214
Araştırma Sonuçları	221

Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	222
Çalışmanın Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkıları.....	223
Kaynakça.....	223

3.3. SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRENME ORTAMLARINA GÖRSEL OKUMAYI EKLEMEK: ÖRNEK BİR UYGULAMA

Kuramsal Yapı.....	226
Araştırmanın Amacı.....	227
Araştırmanın Yöntemi.....	227
Araştırma Sonuçları.....	238
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	239
Kaynakça.....	243

3.4. İLKÖĞRETİM 8. SINIF TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNİN ÖĞRETİMİNDE TARİHSEL KANIT KULLANIMININ ETKİLİLİĞİNE İLİŞKİN BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Kuramsal Çatı: Tarihsel Kanıt ve Kanıt Temelli Tarih Öğretimi.....	246
Araştırmanın Amacı ve Soruları.....	249
Araştırma Yöntemi.....	250
Araştırmaya İlişkin Bulgulardan Örnekler.....	253
Araştırma Sonuçları.....	257
Araştırmanın Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretimine Katkıları.....	260
Eylem Araştırması Sürecine İlişkin Deneyimler, Öneriler: Yaşanan Güçlükler ve Çözüm Yolları.....	261
Kaynakça.....	263

3.5. KANIT TEMELLİ ÖĞRENMEYİ SOSYAL BİLGİLER DERSİ COĞRAFYA KONULARINDA UYGULAMAK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Çalışmanın Kuramsal Çatısı: Kanıt Temelli Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	266
Araştırmanın Amacı.....	268
Çalışmanın Yöntemi.....	269
Araştırmanın Modeli.....	269
Çalışma Grubu.....	270
Veri Toplama Araçları.....	270
Veri Analizi.....	270
İşlem Yolu.....	271

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda Yer Alan Coğrafya Alanına Yönelik Konu ve Kazanımlar	272
Örnek Kanıt Temelli Etkinlik.....	273
Tezin Sosyal Bilgiler Öğretimine Olası Katkıları	279
Kaynakça.....	280

4. BÖLÜM

4.1. HAYAT BİLGİSİ DERSİ ÖĞRENME ORTAMLARINA SOSYAL EMPATİ YAKLAŞIMINI EKLEMELER: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Çalışmanın Kuramsal Çatısı: Empati Yaklaşımı.....	284
Araştırmanın Amacı ve Soruları	285
Çalışmanın Yöntemi.....	285
Öğretim Programı'nda Yer Alan Hayat Bilgisi Dersine Ait Kazanımlar	288
Empati Temelli Etkinlikler	288
Araştırma Sonuçları	296
Uygulama Sürecine İlişkin Görüşler ve Karşılaşılan Güçlükler	297
Araştırmacılara Öneriler	297
Tezin Hayat Bilgisi Dersine Katkısı.....	297
Kaynakça.....	298

4.2. HAYAT BİLGİSİ DERSLERİNDE GÖRSEL ÖYKÜLER ARACILIĞIYLA EMPATİYİ GELİŞTİRMEK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Kuramsal Çatı	300
Araştırmanın Amacı ve Soruları	301
Araştırmanın Yöntemi	302
Araştırmanın Modeli	302
Çalışma Grubu	302
Veri Toplama Araçlarının Analiz Süreci	302
Araştırmanın Kazanımları ve İşlem Yolu.....	303
Uygulama Örneği	304
Sınıf İçi İletişim Kesitleri.....	304
Araştırmanın Sonuçları.....	315
Araştırmanın Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı	316
Yeni Araştırmalara ve Araştırmacılara Öneriler	317
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	317
Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları.....	318
Araştırmanın Yapıldığı Coğrafyadan Kaynaklı Sorunlar	318

Araştırmacı Kaynaklı Sorunlar	318
Görsel Öykü Öğretim Sürecini Hazırlama Kaynaklı Sorunlar	319
Araştırmacı Perspektifinden Eylem Araştırmasına Bakmak.....	319
Kaynakça.....	320

5. BÖLÜM

5.1. SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÖRNEK BİR SÖZLÜ TARİH UYGULAMASI: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Kuramsal Çatı: Bir Yöntem Olarak Sözlü Tarih.....	322
Araştırmacının Amacı Ve Soruları.....	323
Çalışmanın Yöntemi.....	324
Öğretim Programında Yer Alan Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Sözlü Tarihe Yönelik Kazanımlar	326
Sözlü Tarih Yönteminin Uygulama Süreci	328
Araştırma Analizi	330
Grup Ödevi 1	331
Grup Ödevi 2	332
Araştırma Sonuçları	336
Araştırmacılara Öneriler	336
Çalışmanın Sosyal Bilgiler Dersine Katkısı.....	337
Kaynakça.....	338

5.2. YEREL TARİH ÖĞRETİM YÖNTEMİNİ SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE UYGULAMAYA KOYMAK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Yerel Tarihi Bir Öğretim Yöntemi Olarak Sınıfta Kullanmak.....	342
Araştırmacının Amacı ve Soruları	343
Çalışmanın Yöntemi.....	344
Uygulama Sürecine Yönelik Eylem Planı	346
Eylem Adımları	346
Yerel Tarih Proje Uygulama Süreci	347
Çalışmaya Ait Bulgulardan Örnekler	351
Bitlis Yöresel Yemekleri Yerel Tarih Projesi (Çok Nitelikli).....	351
Araştırmacının Sonuçları	359
Çalışmanın Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı.....	361
Araştırmacılara Öneriler	362
Eylem Araştırması Deneyimleri: Güçlükler, Çözüm Yolları ve Eylem Araştırması Yapanlara İpuçları.....	363
Kaynakça.....	365

6. BÖLÜM

6.1. MÜZİKAL ZEKÂ TEMELİNDE ÇOKLU ZEKÂ ETKİNLİKLERİNİ SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE UYGULAMAK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Çoklu Zekâ Kuramının Genel Çerçevesi.....	368
Araştırmanın Amacı Ve Soruları.....	369
Araştırmanın Yöntemi.....	370
Araştırmanın Modeli.....	370
Araştırmanın Çalışma Grubu.....	370
Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları ve Analizi.....	370
Araştırmanın İşlem Yolu.....	371
Çoklu Zekâ Kuramındaki Müzikal Zekânın Uygulama Süreci.....	372
Çoklu Zekâ Kuramı Çerçevesinde Hazırlanan Çalışma Yaprakları Etkinlikleri	372
Araştırmaya Ait Örnek Bir Uygulama ve Araştırma Bulgularından Bazı Örnekler.....	373
Müzikal Zekâ Temelinde Ders İşlemek: Örnek Bir Uygulama.....	374
Güncel Şarkının Öğrencilere Dinletilme Aşaması.....	374
Kavram Analizi Çalışması.....	375
Örnek Ders Gözlemi.....	376
Araştırmanın Sonuçları.....	379
Araştırmanın Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı.....	379
Eylem Araştırmasına Yönelik Deneyimler.....	381
Kaynakça.....	381

6.2. ARGÜMANTASYON TEMELLİ ÖĞRETİMİ SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE UYGULAMAK: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Kuramsal Çatı: Argümantasyon Temelli Öğretim.....	384
Araştırmanın Amacı ve Soruları.....	386
Çalışmanın Yöntemi.....	387
Argümantasyon Temelli Öğretime Yönelik Etkinliklerin Uzman Görüşlerinin Alınması.....	392
Etkinliklerin Öğretim Sürecinde Uygulanması.....	393
Çalışmaya Ait Etkinlik Örnekleri.....	393
Araştırma Sonuçları.....	404
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	404
Araştırmacının Eylem Araştırması Sürecinde Yaşadığı Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Yolları.....	405
Eylem Araştırması Sürecinin Uygulayıcıya ve Araştırmacıya Katkısı.....	405
Eylem Araştırması Yapanlar İçin İpuçları.....	406

Tezin Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı.....	406
Kaynakça.....	407

6.3. SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE BİR GÖRSEL İLETİŞİM ARACI OLARAK KARİKATÜRLERİN ANLAM ÇÖZÜMLEMESİNİ YAPMAK

Görsel İletişim Aracı Olarak Karikatürler.....	410
Araştırmanın Amacı ve Soruları	411
Çalışmanın Yöntemi	411
Kazanımlara Yönelik Yapılan Sınıf İçi Etkinlikler.....	414
Karikatürlere Dayalı Sosyal Bilgiler Öğretim Uygulamasının Ders Planlaması.....	415
Sınıf İçi İletişim Örneği 1.....	417
Karikatürist Oluyoruz Etkinlik Örneği.....	418
Etkinlik Analiz Sonuçları	419
Etkinlik Ürünlerinin Sınıfta Sunulması	421
Etkinlik Analiz Sonuçları	422
Beyin Fırtınası Örneği.....	423
Ön ve Son Algı Örneği.....	424
Araştırma Sonuçları	425
Araştırmacılara Öneriler	426
Çalışmanın Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı.....	426
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	426
Eylem Araştırması Sürecinin Uygulayıcıya ve Araştırmacıya Katkısı	426
Araştırmacının Eylem Araştırması Sürecinde Yaşadığı Sorunlar	427
Kaynakça.....	427

6.4. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE OKURYAZARLIK BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Okuryazarlık Ve Geçmişten Günümüze Değişen Tanımlar	430
Okuryazarlık Becerilerini Geliştirmede Tüm Dersler Sorumluluk Sahibidir: Bir Kavram Olarak Alan Okuryazarlığı	431
Alan Okuryazarlığı Nedir?.....	431
Alan Okuryazarlığı Becerilerini Geliştirmek Neden Önemlidir?	432
Sosyal Bilgiler Dersinde Alan Okuryazarlığı Becerilerini Geliştirmek Neden Önemlidir?.....	433
Tez Uygulama Eylem Planı	434
Eylem Araştırması Süreci Öncesinde Yapılanlar.....	434

Eylem Araştırması Sürecinde Yapılanlar.....	434
Eylem Araştırması Süreci Sonrasında Yapılanlar.....	435
Uygulama Örnekleri	436
Teze Dahil Edilen Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları ve Okuryazarlık Becerilerine İlişkin Kazanımlar Nelerdir?	436
Sosyal Bilgiler Dersi 1. Kazanımına İlişkin Uygulama Örnekleri	438
Uygulama Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri	445
Araştırma Sonuçları	446
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	447
Tezin Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı.....	448
Güçlükler ve Çözüm Yolları: Eylem Araştırması Yapanlar için İpuçları.....	448
Yeni Araştırmalar İçin Öneriler.....	450
Kaynakça.....	450

6.5. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE STORYLINE YAKLAŞIMININ ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

Kuramsal Çerçeve: Storyline Yaklaşımı.....	454
Araştırmanın Amacı ve Soruları	456
Yöntem	456
Araştırmanın Deseni	456
Çalışma Grubu	457
Veri Toplama Araçları.....	457
Verilerin Analizi ve Geçerlik Güvenirlik Çalışmaları	457
Storyline Yaklaşımına Dayalı Etkinliklerini Uygulama Süreci: İşlem Yolu	458
Çalışmaya Ait Bulgulardan Örnekler	463
Örnek Sınıf içi İletişim Kesiti	463
Örnek İletişim Kesiti.....	464
Araştırma Sonuçları	468
Yeni Araştırma Önerileri.....	468
Çalışmanın Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı	469
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler.....	471
Kaynakça.....	473

6.6. DEĞERLER EĞİTİMİNDE OYUNLAŞTIRMA TEMELLİ BİR EYLEM ARAŞTIRMASI: BİR TÜBİTAK PROJESİ ÖYKÜSÜ

Değerler Eğitimi ve Oyunlaştırma	476
Araştırmanın Amacı ve Soruları	477
Araştırmanın Yöntemi	478

Araştırmaya İlişkin Bulgulardan Örnekler	481
Oyunu Oynayan Öğrencilerin, Değer Kavramı İle Oyunun Değerler Eğitimindeki İşlevine İlişkin Algıları Nasıldır?	481
8. Sınıf Öğrencilerinin Oyun Oynama Sürecinden Kesitler	484
5. Sınıf Öğrencilerinin Oyun Oynama Sürecinden Kesitler	484
Projeyi Hazırlayan Öğrencilerin Velilerinin, Uzman Psikologların, Öğretmenlerin ve Akademisyenin; Oyuna ve Oyunu Geliştirme Sürecine İlişkin Bakış Açuları Nasıldır?	485
Sonuç	487
Araştırmanın Değerler Eğitimine Katkısı	488
Eylem Araştırmasına İlişkin Deneyimler	488
Süreçte Yaşanan Güçlükler ve Çözüm Yolları	489
Araştırmanın Tübitak Yarışması Süreci	490
Kaynakça	490

6.7. TARTIŞMALI VE HASSAS KONULARIN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Neden Tartışmalı ve Hassas Konular Sınıflarda Ele Alınmalıdır?	494
Araştırmanın Amacı ve Soruları	496
Araştırmanın Modellenmesi ve Tasarımı	497
Çalışma Grubu	498
Veri Toplama Araçları	499
Verilerin Analizi	500
Uygulama Süreci ve Bu Sürecin Değerlendirilmesinden Bir Kesit: Irkçılık Konusu Örneği	501
Irkçılık Konusu Ders Süreci	502
Irkçılık Konusu Uygulama Sürecine Ait Bazı Bulgular	503
Öğrencilerin Irkçılık Konusuna Yaklaşımlarına İlişkin Bulgular	503
Öğrenenlerin Ürünlerinin Niteliğine Dair Bulgular	505
Araştırma Sonuçları	507
Araştırmanın Sosyal Bilgiler Öğretimine Katkısı	509
Araştırmacılara Öneriler	509
Eylem Araştırmasına Dair Deneyimler	510
Eylem Araştırması Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme	510
Eylem Araştırmasında Uygulayıcı ve Araştırmacı Olmak	511
Eylem Araştırması İçin Öneriler	512
Kaynakça	513

6.8. BAŞLAYAN VE BAŞLAMAKTA OLAN EYLEM ARAŞTIRMASI TEZLERİNE KISA BİR BAKIŞ

Henüz Başlamış ve Devam Eden Eylem Araştırmalarına Bakmak: “Varsa Yoksa Eylem”	516
Kaynakça.....	521
Yazarlar Hakkında.....	535